herpy

VARANER

Bogert's Monitor

Varanus bogerti

Varanus bogerti er en svart, trelevende varan fra øyene utenfor den sørøstlige spissen av Ny-Guinea, og den hører til gruppen av trevaraner rundt *Varanus prasinus*. Arten er bare kjent fra en håndfull museumsdyr og nesten ukjent i fangenskap, så stellet bygger på de nærmeste slektningene.

Familie: Varanidae Tidligere navn: *Varanus prasinus bogerti*

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**82-94 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**10-15 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog og våtmark**
Vanskelighetsgrad	**Ekspert**

STELL

Min. terrarium	**120 × 80 × 180 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**24-34 °C**
Varmeplass	**45-50 °C**
Temperatur, natt	**22-25 °C**
Luftfuktighet	**70-95 %**
UVB	**Anbefalt** Ferguson-sone 2
Kosthold	**Insekter og virveldyr**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**2-3 egg**
Inkubasjon	**157-203 dager** ved 29-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Varanus bogerti er en slank, trelevende varan i gruppen av trevaraner rundt *Varanus prasinus*. Voksne dyr er ensfarget svarte på oversiden, i likhet med *Varanus beccarii*, med askegrå buk og ofte et lysere, grått hode. Arten kjennes på ru hodeskjell, knudrete nakkeskjell, et høyere antall skjell rundt kroppen og et nesebor som sitter lenger bak på snuten. Halvvoksne dyr kan ha smale gule tverrbånd av spredte gule skjell på ryggen, og ungene er askegrå med 15-19 tverrgående rekker av lyse flekker på nakke og rygg.

Arten ble beskrevet i 1950 som underart av *V. prasinus* og har siden 1991 vært regnet som selvstendig art. Det vitenskapelige navnet hedrer Charles Mitchill Bogert, tidligere kurator for herpetologi ved American Museum of Natural History i New York. Genetiske undersøkelser plasserer den inne i *V. prasinus*, så den grønne trevaranen er neppe en ensartet art, og slektskapet er ennå ikke avklart.

Voksne dyr måler 29-32 cm fra snute til kloakk og 82-94 cm til sammen, og halen er 1,6-2,1 ganger så lang som kroppen. Et halvvoksent dyr på 41 cm veier omkring 44 g. Vekten av voksne dyr og levetiden er ikke dokumentert. Voksne *V. beccarii* på 74-80 cm veier omkring 210 g, og levetiden på 10-15 år i boksen er lånt fra *V. prasinus*.

Å holde arten er en langvarig og krevende oppgave: et høyt, varmt og fuktig terrarium, ofte hjemmebygd, levende insekter hver uke og erfaring med trevaraner. Dyret er sky, og det finnes ingen dokumentert erfaring med å holde og avle det, så svaret på mange spørsmål er ikke kjent.

Utbredelse og leveområde

Varanus bogerti lever på øyene i provinsen Milne Bay utenfor den sørøstlige spissen av Ny-Guinea i Papua Ny-Guinea. Den er kjent fra Fergusson og Normanby i D'Entrecasteaux-øyene, og typelokaliteten er Fergusson (Moratai). På Normanby er den ifølge lokale opplysninger vanlig. Et eldre museumsdyr stammer fra Misima i Louisiade-øyene, mens et ungt dyr fra Trobriand-øyene mangler å bli bekreftet. Kartet viser derfor D'Entrecasteaux-øyene og Misima.

Utbredelsen er utilstrekkelig kartlagt, og det er uvisst om alle de gamle museumsdyrene er riktig stedfestet eller hører til samme art. Arten står på IUCNs rødliste som ikke truet (LC), men størrelsen på bestandene er ikke kjent.

> **Naturlig utbredelse:** Papua Ny-Guinea.

LEVEOMRÅDE

Varanus bogerti lever i skog fra havnivå opp til omkring 400 m. På Fergusson finnes den i sekundær lavlandsregnskog, og på Normanby både i mangroveskog og lavlandsregnskog. Arten er trelevende og antas, som de nærmeste slektningene, å oppholde seg i trekronene og bare sjelden komme ned på bakken. Føde, døgnrytme og egglegging er ikke dokumentert i naturen. Arten legger egg.

Den nært beslektede *Varanus prasinus* spiser store trelevende leddyr som gresshopper, løvgresshopper og kakerlakker, og hunnene legger eggene i termittbol oppe i trærne. Det er ikke sett hos *V. bogerti*, men er et rimelig utgangspunkt. Det finnes ingen klimamålinger fra artens egne leveområder; øyene ligger i tropene, og klimaet er varmt og fuktig hele året.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare lite kunnskap om stell av *Varanus bogerti*, og arten er nesten ikke sett i fangenskap. Stellet bygger på de nærmeste slektningene, *Varanus beccarii*, *Varanus kordensis* og *Varanus prasinus*, og tallene i dette og de følgende avsnittene er lånt derfra. Dyr som kommer i handelen som *V. bogerti*, bør kontrolleres nøye, fordi de lett forveksles med den svarte *V. beccarii*.

Et voksent dyr må ha et høyt terrarium på minst 120 × 80 × 180 cm (lengde × bredde × høyde), og større er bedre. Et par må ha minst 160 × 120 × 185 cm og gjerne en skillevegg som kan skyves, slik at dyrene kan skilles. Høyden er viktigere enn gulvarealet. Terrariet er ofte hjemmebygd av vannfast kryssfiner, eller det er et helt rom.

Kle bakvegg og sider med korkplater. Sett tykke og tynne greiner i mange høyder og vinkler, og la noen henge fritt, slik at dyret må koordinere bevegelsene sine. Lag flere lukkede skjul i toppen og kasser med fuktig løv der dyret kan sove og legge egg. Som bunn brukes et 5-15 cm lag skogjord med visne blader, og levende planter som monstera og pothos gir skjul og holder på fuktigheten. Et oppvarmet vannbasseng hjelper med luftfuktigheten. Dyret er raskt, så lag doble dører eller en sluse, og skjerm av alle lamper og varmekilder, slik at dyret ikke kan brenne seg. Ventilasjonen må være god.

TEMPERATUR

Om dagen skal temperaturen være 24-34 °C og om natten 22-25 °C. Overflatetemperaturen på solplassene skal være 45-50 °C. Mål den med et IR-termometer, ikke som lufttemperatur, og sørg for en stor gradient, slik at dyret kan velge mellom varme og kjølige soner. Alle varmekilder styres av termostat. Temperaturene er lånt fra *V. beccarii* og ikke dokumentert for *V. bogerti*.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være 70-95 %. Spray terrariet flere ganger i døgnet med friskt vann, gjerne med et automatisk anlegg, og la bunnen tørke litt opp mellom sprayingene. Dyrene drikker vanndråper fra blader og greiner. Et oppvarmet vannbasseng på omkring 15 cm dybde hjelper med å holde fuktigheten oppe. God ventilasjon forhindrer stillestående luft og mugg.

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og må ha UVB-lys. Bruk en kombinert varme- og UVB-lampe over solplassen, slik at dyret kan velge mellom skygge og lys, og sikt mot Ferguson-sone 2. Sonen er ikke dokumentert for arten og er lånt fra beslektede trevaraner. Lyset slås på 12 timer om dagen. Bytt UVB-lampene etter produsentens anvisning, selv om de fortsatt lyser. For lite UVB, kalk og D3-vitamin gir metabolsk skjelettsykdom.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd Les mer: Typiske sykdommer og tegn på sykdom

FÔRING

Fôringen er lånt fra *V. beccarii* og *V. prasinus*, som hovedsakelig spiser store leddyr. Mer enn 90 % av fôret skal være insekter som kakerlakker, gullbasselarver, kjempemelorm og gresshopper, drysset med kalk og et vitamin- og mineraltilskudd med D3. Fisk, egg med skall og døgngamle kyllinger kan inngå nå og da; gnagere og andre virveldyr må bare utgjøre en liten del, fordi dyret ellers blir fett. Voksne dyr fôres én til to ganger i uken med til sammen 10-20 g fôr per dyr.

La insektene gå fritt i terrariet, eller fyll små hull i kork og greiner med matbiter, slik at dyret må jage og fiske maten ut. En bestand av kakerlakker og skrukketroll i løv og råtnende tre gir ekstra smått bytte. Nyklekte unger nekter ofte å spise i opptil to uker og noen ganger lenger, så de må veies jevnlig.

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten er sannsynligvis sky og nervøs som andre trevaraner, og håndtering stresser dyret. Bitt og klør er en reell risiko: tennene er skarpe, klørne er lange, og et forskrekket dyr kan også gjøre fra seg på den som holder det. Skadene er langt mindre enn hos store varaner, men sår kan bli betent, så de må rengjøres og desinfiseres.

Hold en rolig rutine, åpne terrariet rolig, og la dyret komme til hånden i stedet for å gripe ned over det. Unngå å ta tak i halen. Håndter bare korte stunder; mange dyr skal ikke håndteres. Vask hendene grundig etter berøring av dyr, terrarium og fôr, fordi krypdyr ofte bærer salmonella. Arten holdes enkeltvis, og par må alltid kunne komme seg unna hverandre.

Les mer: Karantene og hygiene

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Alder og størrelse ved kjønnsmodenhet er ikke dokumentert for *Varanus bogerti* eller de nærmeste slektningene. Dyrene må være fullt utvokste og i god kondisjon før de settes sammen. Kjønnet bestemmes sikrest av en veterinær med erfaring med krypdyr.

PARRING

Paring er ikke dokumentert for arten. Hos *V. beccarii* jager hannen hunnen voldsomt, og paringen varer omkring to timer. Hunnen må kunne komme ut av syne bak skjermer, og dyrene skilles hvis jakten blir for voldsom. Vinterdvale er ikke dokumentert og skal ikke gis.

Les mer: Vinterdvale og årstider

EGGLEGGING OG KULL

Arten legger egg. Kullstørrelse og antall kull per år er ikke dokumentert; 2-3 egg er lånt fra *V. beccarii* og *V. prasinus*. Gi hunnen minst tre kasser med fuktig løv der hun kan sove og legge egg, og let også i den fuktige bunnen, fordi eggene kan bli gravd ned der. Hunnen må være godt fôret og ha rikelig med kalk og D3, fordi dårlig kondisjon gir svake egg og døde fostre.

INKUBASJON

Inkubasjonstiden er ikke dokumentert for arten. Hos *V. beccarii* og *V. prasinus* klekkes eggene etter 157-203 dager ved 29-30 °C. Legg eggene i fuktig vermikulitt i en eske med små luftehull, ikke vend dem, og unngå for våt bunn og plutselige skift i fuktighet, særlig i den siste tredjedelen. Døde, fullt utviklede fostre er et kjent problem i gruppen, og for høy fuktighet sent i inkubasjonen og mangler hos hunnen er de hyppigst nevnte årsakene.

OPPDRETT AV UNGER

Det finnes ingen stelldata for unger av *V. bogerti*. Unger av *V. beccarii* er omkring 18 cm lange og veier 8-10 g ved klekkingen. De holdes enkeltvis i et mindre terrarium med kork, tynne greiner, levende planter og solplass med UVB, ved høy luftfuktighet og daglig spraying, slik at de kan drikke dråper. Tilby små insekter og fluer daglig, drysset med kalk og D3, og vei ungen jevnlig. Når den vokser, flyttes den til et terrarium på omkring 80 × 60 × 110 cm.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

Helse og vanlige feil

Arten er nesten ikke i handelen, og det er uvisst om dyr solgt som *V. bogerti* er riktig bestemt. Dyr fra Indonesia og Ny-Guinea er oftest viltfangede eller farmede og har ofte innvollsparasitter. La en avføringsprøve undersøkes hos en veterinær med erfaring med krypdyr før dyret settes i det endelige terrariet, og hold karantene i minst tre måneder. Kjøp helst oppdrettede dyr.

Typiske problemer:

- Stress og manglende appetitt hos nyankomne dyr. De må ha ro, mange skjul og faste rutiner.
- For lav luftfuktighet, som gir uttørking og problemer med hudskiftet.
- Metabolsk skjelettsykdom ved for lite UVB, kalk og D3.
- Fedme ved for mye fett fôr.
- Døde, fullt utviklede fostre i eggene når fuktighet og temperatur ikke passer.
- Salmonella. Vask hendene, og bruk ikke kjøkkenredskaper til terrariet.

Kontakt veterinær hvis dyret går ned i vekt, nekter å spise i mer enn to uker eller har innsunkne øyne, tørr hud eller pustevansker.

Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.